Thomas <de Aquino>: Summa theologiae: Pars secunda: prima pars
Mainz: Peter Schoeffer, 8. Nov. 1471 Seite 187

cadit sup ipsū actus volūtatis. sȝ qȝ ē in potesta-
te ut fiat vel nō fiat ut dr in .iij. eth. vñ etiā ipm
nō velle pt dici volūtariū inquātū in ptāte hois
est velle ⁊ nō velle. ¶ Ad .iij. dōm. q peccm omis-
sionis ꝯtrariatur pcepto affirmatio qd obligat
semp sȝ nō ad semp. vnde solū p tēpe illo aliqs
cessando ab actu peccat p q̄ pceptū affirmatiuū
Ad .vj. sic pceditur. vidr q obligabat.
incōuenienter diffiniatur peccm cū dr. peccm
est dcm vel factū vel ꝯcupitū ꝯtra legē eternaȝ.
dictū eni vel factū vel ꝯcupitū importat aliqueȝ
actū. sȝ nō ome peccatū importat aliquē actū ut
dcm est. ḡ hec diffinicō non includit ome peccm.
¶ P. aug dicit de duabȝ aiabȝ. peccatū est volū-
tas retinēdi vel ꝯsequēdi qd iusticia vetat. sȝ volū-
tas sub ꝯcupiscentia ꝯphenditur ſm qd ꝯcupia
largo mō sumitur p omi appetitu. ḡ suffecisset di-
cere. peccm est ꝯcupitū ꝯtra legem eternam. nec
oportuit addē dictū vel factū. ¶ P. peccm ꝯsistē
vidr in auersione a fine. nā bonū et malū pnci-
palr ꝯsiderātur ſm finē ut ex sup dictis patet.
vnde et aug in pmo de li. arbitrio. p ꝯpacōnem
ad finē diffinit peccm dicēs q peccaē nichil aliud
est qȝ neglectis rebus eternis tēpalia sectari. et
in li. lxxxiij. q. dicit q omis hūana puersitas ē
uti fruēdis et frui utēdis. sȝ in pmissa diffinicōne
nulla fit mētio de aūsione a debito fine. ḡ insuffici-
ēter diffinitur peccm. ¶ P. ex h dicitur aliqd essē
phibitū qȝ legi ꝯtrariatur. sȝ non omia peccata
sūt mala qȝ phibita. sȝ quedā sūt phibita qȝ ma
la. non ḡ in ꝯūi diffinicōne peccati debuit poni q
sit ꝯtra legē dei. ¶ P. peccm significat malū hois
actū ut ex dictis patȝ. sȝ malū hois est ꝯtra rōneȝ
esse ut dio. dicit. iiij. ca. de di. no. ḡ potius debuit
dici q peccm sit ꝯtra rōneȝ qȝ q sit ꝯtra legē eter
nam. ¶ In cōtrariū sufficit auctoritas augusti.
Rñsio. dd. q sic ex dictis pȝ. peccm nichil aliud
est qȝ actus hūanus malus. qd aūt aliqs actus
sit hūanus habȝ ex h qd est volūtarius sic ex su
pradictis patȝ. siue sit volūtarius qi a volūtate
elicitus ut ipm velle vel eligē. siue qi a voluntate
impatus ut exteriores actus vel locucōnis vel
opacōnis. habȝ aūt hūanus actus q sit malus
ex eo q caret debita ꝯmēsuracōne. omis aūt cō-
mēsuracō cuiuscūqȝ rei attēditur p ꝯpacōneȝ ad
aliqȝ regulā a q si diūtat incōmensurata erit. Re
gula aūt volūtatis hūane est duplex. vna ppin
qua et omogenea. s. ipa hūana rō. Alia vero est
pma regula. s. lex etna q est qi rō dei. et ideo aug
in diffinicōne peccati posuit duo. vnū qd ptinet
ad sbstātiaȝ actus hūani qd est quasi mateiale
in peccato cū dixit dcm vel factū vel ꝯcupitū. ali-
ud aūt qd ptinet ad rōneȝ mali qd est quasi for-
male in peccato cū dixit ꝯtra legē eternā. ¶ Ad
pmū ḡ dōm. q affirmacō et negacō reducūtur
ad idē genus sic in diuinis genitū et ingenitū ad
religionē ut aug dicit in .v. de trinitate. et ideo p
eode est accipiēdū dictū et nō dictū factū et non
factū. ¶ Ad .ij. dōm q pma causa peccati est in
volūtate q importat oms actus volūtarios. in
quibȝ solū inuenitur peccm. et ideo aug qnqȝ p so
lam volūtatē diffinit peccm. sȝ qȝ etiā ipi exterio-
res actus ptinēt ad sbaȝ peccati. cū sint ſm se ma
li ut sup dcm ē. neccesse fuit q in diffinicōe pcci
ponētur etiā aliqd ptinens ad exteriores actus.
¶ Ad .iij. dd. q lex eterna pmo ⁊ pncipalr ordi
nat hoieȝ ad finē. ꝯnter facit hoieȝ bene se habē
circa ea q sūt ad finē. et ideo in h q dicit cōtra le-
gem eternā tāgit ꝯūsionem a fine et oms alias
inordinacōnes. ¶ Ad .iiij. dōm. q cū dr q non
ome peccm ideo ē malū qȝ est phibitū intelligit
de phibicōne facta p ius positiuū. Si aūt refera
tur ad ius naturale. qd ꝯtinetur pmo quidē in le-
ge eterna. scdario vero in nāli iudicatorio rōnis
hūane. tūc ome peccm est malū. qȝ phibitū. ex
h eni ipo qd ē inordinatū iuri naturali repugnat
¶ Ad .v. dōm. q a theologis ꝯsideratur peccm
pcipue ſm qd est offensa ꝯtra deū. a pho aūt mo
rali ſm qd ꝯtrariatur rōni. et ideo aug ꝯueniēti9
diffiniuit peccm ex h qd est ꝯtra legeȝ eternā qȝ
ex h qd est ꝯtra rōneȝ. pcipue cū p legeȝ eternaȝ
regulemur in multis q excedūt racōneȝ huma
nam sicut in hijs que sunt fidei.
Deinde ꝯsiderādū est de distincōne pec- | Q̄o.
catorū vel viciorū. Et circa h querūtur
nouē. ¶ Primo vtrū peccā distinguā
tur specie ſm obiecta. ¶ Scdo de disti-
ccōne peccōꝝ spūaliū et carnaliū. ¶ Tercio vtrum
ſm causas. ¶ Quarto vtrū ſm eos in quos pec-
catur. ¶ Quito vtrū ſm diūsitatē reatus. ¶ Sex
to vtrū ſm omissioneȝ et ꝯmissioneȝ. ¶ Septio
vtrū ſm diūsū pcessum peccati. ¶ Octauo vtrū
ſm abūdantiā et defectū. ¶ Nono vtrū ſm diū-
Ad .j. sic pcedit. vidr q sas circūstātias.
peccata nō differāt specie ſm obiecta. actus
eni hūani pcipue dñr boni vel mali p ꝯpacōnem
ad fineȝ ut sup osū est. Cū ḡ peccm nichil aliud
sit qȝ actus hois malus sic dictū est. vidr q ſm
fines peccata debeāt distingui specie magis qȝ ſm
obiecta. ¶ P. malū cū sit puacō distinguitur spe
cie ſm diūsas spēs oppositoꝝ. sȝ peccm est qdā
malū in genere hūanoꝝ actuū. ḡ peccata mag
distinguūtur specie ſm opposita qȝ ſm obiecta.
¶ P. si peccata specie differrēt ſm obiecta. impos
sibile esset idē peccm specie circa diūsa obiecta in-
ueniri. sȝ inueniūtur alia hmōi peccata. nā sup-
bia est in rebȝ spūalibȝ et incorpalibus ut greg.
dicit. xxxiij. moral. Auaricia etiā est circa reꝝ di-
uersa genera. ḡ peccata nō distinguūtur specie
ſm obiecta. ¶ Sȝ ꝯtra peccm ē dictū vel factū vel
ꝯcupitū ꝯtra legē dei. sȝ dicta vel facta vel ꝯcupi
ta distinguūtur specie ſm diūsa obiecta. qȝ act9
p obiecta distinguūtur ut sup dictū est. ḡ etiaȝ
peccata ſm obiecta specie distinguūtur. Rñsio.
dōm q sic sup dictū est ad rōneȝ peccati duo cō
currūt. s. actus volūtarius ⁊ inordinacō eius q ē
p recessum a lege dei. hoꝝ aūt duoꝝ vnū p se ꝯpa
tur ad peccātē q intēdit talē actū volūtariū exer
cere in tali mateia. Aliud aūt. s. inordinacō act9
p accidēs se habȝ ad intēcionē peccātis. nullus
eni intēdēs ad malū opatur ut dio. dicit. iiij. ca.
de. di. no. manifestū est aūt q vnūqdqȝ ꝯsequitur

TECHNISCHE UNIVERSITÄT DARMSTADT
http://tudigit.ulb.tu-darmstadt.de/show/inc-v-85/0187
Universitäts- und Landesbibliothek Darmstadt